

True crime i etern. Representationen av brott, lagen och rättssystemet i Sveriges Radios P3 Dokumentär 2005–2020

Populärvetenskaplig beskrivning

Projektet ”True crime i etern. Representationen av brott, lagen och rättssystemet i Sveriges Radios P3 Dokumentär 2005–2020” ska undersöka kriminaldokumentärer i ett av Sveriges Radio P3s populäraste program någonsin; *P3 Dokumentär*. Podden är den i särklass största i Sverige med mer än 560 000 lyssnare mellan 16–35 år en genomsnittlig vecka. Över hälften av programmen mellan åren 2005 och 2018 (153 program av 289) i *P3 Dokumentär* behandlar kriminalitet, och givet dokumentärernas stora, och företrädesvis unga, publik är det angeläget att undersöka vilken bild av brott och rättssystemet som förmedlas. Hur förhåller sig programmen till verkliga förhållanden? I vilken form och från vilka perspektiv presenteras det dokumentära materialet för att tala till lyssnaren – och vilken betydelse har egentligen ljudmediet och själva tekniken?

Dokumentärergenren har ökat kraftigt de senaste decennierna. På film, TV och inte minst på nätbaserade tjänster som Netflix, HBO och SVT Play, publiceras dokumentärer i en till synes aldrig sinande ström. Intresset för verkligheten och efterfrågan på autentiska berättelser är uppenbarligen stort – och kriminaldokumentärer – s.k. *true crime* – hör till de format som har störst genomslag. Det är mot bakgrund av denna ”dokumentär-boom” som det föreslagna projektet ska studera *P3 Dokumentärs* program om brott mellan åren 2005 och 2020.

För det första ska projektet analysera och kartlägga kriminaltemat i programmen i sig, d.v.s. brotten, rättssystemet, juridiken. Här ansluter det till det nya och växande forskningsfältet om populärkultur och juridik, som inte enbart fokuserar på hur bilden av rättssystemet formuleras och sprids, utan också på hur kunskap om det skapas och lärs ut. Det finns tidigare internationella och svenska studier om brott i litteratur, film och andra medier, och därtill växer just nu en forskning om *true crime* fram, men hittills finns inga studier om kriminaldokumentärer på radio/poddar.

För det andra ska formatets effekter på en implicit lyssnare – den tänkta lyssnare som programmen genom sin uppbyggnad frammanar och adresserar – undersökas genom en analys av berättarperspektiv och berättarstrukturer. Vikt ska också läggas vid remedieringen av innehåll från andra medier och medieplattformar. Programmen kommer också att analyseras med fokus på spelet mellan starka känslor och fakta. Hur rörs publiken i olika riktningar känslomässigt och vilka är de potentiella sociala och politiska effekterna av detta? Programmens struktur ska analyseras kvantitativt genom sekvensanalyser fokuserade på olika röster – på berättaren, men också på intervjuer med experter, offer, förövare, vänner, familj, övriga ljud – samt materialets organisering. Djupanalyser kommer sedan att genomföras på ett urval av program.

En pilotstudie av projektdeltagarna visar hur nödvändiga intersektionella perspektiv är för projektets genomförande. En viktig del av projektet är därför analysen av hur maktordningar som genus, sexualitet, ras/etnicitet, ålder och klass samverkar i relation till de frågor som utreds, analyseras och kartläggs. Särskilt viktigt är det då projektet analyserar skildringar med autenticitetsanspråk som rör våldsbrott av olika slag, representationen av offer och gärningsmän, urvalet av rättsfall, närståendes reaktioner, experters uppfattningar, o.s.v. i relation till en lyssnare som i högsta grad berörs känslomässigt.

*Hyvönen et al. (2020). The Politics of True Crime: Vulnerability and Documentaries on Murder in Swedish Public Service Radio's *P3 Documentary*. I A. M. Dancus, et.al. (red.), *Vulnerability in Scandinavian Art and Culture*. London & New York: Palgrave MacMillan: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-37382-5_14